

#ISTRAŽIVANJE#

U Hrvatskoj se u zadnjih dvadesetak godina smanjio broj ljudi koji redovito idu na misu u Crkvu, značajno se smanjilo povjerenje u nju kao instituciju, dok je osobna religioznost relativno stabilna, pokazalo je istraživanje objavljeno u novom broju časopisa Društvena istraživanja.

Znanstveni rad "Između distancirane crkvenosti i intenzivne osobne religioznosti: Religijske promjene u hrvatskom društvu od 1999. do 2018." u kojem su na reprezentativnom uzorku i osnovi europskog istraživanja vrijednosti provedenoga u Hrvatskoj 1999., 2008. i 2018. analizirali religijske promjene, objavili su Siniša Zrinščak sa zagrebačkog Pravnog fakulteta i Krunoslav Nikodem sa zagrebačkog Filozofskog fakulteta.

Europsko istraživanje vrijednosti u Hrvatskoj provodi interdisciplinarni tim stručnjaka u okviru projekta Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Zrinščak: Smanjio se broj vjernika koji redovito idu na misu

Napominjući kako su u istraživanju prije svega gledali dvije dimenzije religioznosti - kroz institucionalnu religijsku praksu i ulogu Crkve te osobnu religioznost i što se s njima događalo u zadnjih dvadesetak godina, Zrinščak je za Hinu rekao kako su primijetili značajan i vidljiv pad u crkvenoj religioznosti, dok je osobna religioznost ostala relativno stabilna. Tu nema nekih velikih promjena - u 2018. godini 78,3 posto ispitanika se smatra religioznim osobama, dodao je.

Također, u Hrvatskoj postoji visoka razina konfesionalne i religijske identifikacije jer se više od 80 posto građana identificira s određenom vjerskom zajednicom. Tako u Hrvatskoj u zadnjih dvadesetak godina nije bilo značajnijih promjena s obzirom na konfesionalnu pripadnost te je u 2018. bilo 80,3 posto deklariranih rimokatolika, 0,9 posto pravoslavaca te 0,2 posto pripadnika islamske vjeroispovijesti.

Zrinščak je rekao i da su rezultati istraživanja pokazali da se smanjio broj osoba koji redovito odlaze na misu, a puno je više onih koji na vjerske obrede idu neredovito ili vrlo rijetko. Također, značajno se smanjilo povjerenje u Crkvu u smislu daje li ona adekvatne odgovore na moralna pitanja, pitanja obiteljskog i duhovnog života te socijalna pitanja.

"Imamo pad povjerenja u to da Crkva daje adekvatne odgovore na niz pitanja. U tim elementima vidimo distanciranu crkvenost ili skepsu prema ulozi Crkve u društvenom životu u zemlji", kazao je.

Prema podacima iz istraživanja, sa 31,4 posto u 1999. broj redovitih vjernika koji tjedno pohađaju vjerske obrede smanjio na njih 22,6 posto u 2018.

Smanjio se i udio onih koji vjerske obrede pohađaju najmanje jednom na mjesec, sa 21,1 posto 1999. na 12,3 posto 2018.

Sa 10,4 posto 1999. na 19,6 posto 2018. povećao se broj onih koji uopće ne pohađaju vjerske obrede te se povećao i broj onih koji vjerske obrede pohađaju rijetko.

Promjene su u tom pogledu najuočljivije bile od 1999. do 2008., ali su se blažim intenzitetom nastavile i od 2008. do 2018.

Rezultati istraživanja pokazali su i pad povjerenja u Crkvu pa je tako 1999. u nju povjerenje iskazivalo 62,8 posto ispitanika, 2008. bilo ih je 52,4 posto, a 2018. godine njih 38,4 posto.

Broj onih koji nemaju nikakvo povjerenje u Crkvu se povećao sa 5,1 posto 1999. na čak 20,8 posto 2018.

Sve manji postotak ispitanika smatra da Crkva adekvatno odgovara na "moralne probleme i potrebe pojedinca", a smanjuje se i postotak onih koji smatraju da Crkva adekvatno odgovara na "duhovne potrebe ljudi".

S druge strane, istraživanje je pokazalo i da od 2008. do 2018. nema većih promjena u smislu percepcije adekvatnih crkvenih odgovora na "probleme obiteljskoga života".

Postotak onih koji smatraju da Crkva adekvatno odgovara na "socijalne probleme u našoj zemlji danas" povećan je sa 24,9 posto na 35,2 posto.

Navodeći kako se u Hrvatskoj više od 80 posto građana identificira s određenom vjerskom zajednicom te se oko 80 posto njih smatra religioznim osobama, Zrinščak je rekao i da unutar toga dolazi do podjele između onih koji su jako religiozni (oko 35 posto njih) i oko 40 posto onih ljudi koji se smatraju "distancirano religioznim" tj. imaju svoj vlastiti način odnosa sa Bogom i vlastiti način življenja religioznosti.

"Oni su distancirani vjernici u smislu da imaju identifikaciju s Crkvom, ali je održavaju na površnoj razini u smislu da nema jake institucionalne veze osim povremenih odlazaka na vjerske blagdane ili slavljenja nekih važnih životnih događaja vjerskim obredima. Ta polarizacija koja je bila vidljiva i ranije sada je još više došla do izražaja", kazao je.

Hrvatska je zemlja visoke razine religioznosti

Zrinščak je rekao da Hrvatska, kada se gleda komparativno, ostaje zemlja visoke razine religioznosti pri čemu od nas višu razinu religioznosti imaju zemlje poput Poljske, Rumunjske, Grčke ili Malte.

Naglasio je i kako sva istraživanja, ne samo u Hrvatskoj, pokazuju da su religioznosti više sklonije žene, osobe nižeg obrazovanja te one osobe koje dolaze iz manjih ili ruralnih sredina pri čemu je ta socio-demografska slika nepromijenjena u više od zadnjih trideset godina.

To je, pojasnio je, bilo još i u vremenu socijalizma kada je postojala jaka religioznost među ruralnim stanovništvom, osobama ženskog spola i onih koje se tada zvalo radničkom klasom.

"Oni su bili puno više vezani uz religiju nego su to bile socio-profesionalne skupine koje su onda bile na višoj društvenoj ljestvici", rekao je.

Dodao je i da su Istra, Rijeka, Zagreb i sjeverni dio zemlje manje religiozni od Slavonije i

Dalmacije što se može objasniti povijesnom ulogom religije kao identifikatorom u odnosu na druge nacije ili druge religije u sredinama gdje je religija bila važan čimbenik.

Ispitanici "desne" političke orijentacije skloniji crkvenoj religioznosti

Zrinščak je rekao i da je istraživanje pokazalo kako su ispitanici "desne" političke orijentacije skloniji crkvenoj religioznosti pri čemu su analize pokazale da od 1999. do 2018. u Hrvatskoj nešto jačaju polovi jako lijevo i jako desno.

Ti krajnji polovi, dodao je, bili su puno veći 2018. nego su bili 1999. "Religioznost je ovdje prediktor. Možemo reći da, ako je osoba više religiozna, onda postoji velika vjerojatnost da će na političkoj skali više biti desno i iskazivati stavove desne političke orijentacije", kazao je.

Pojasnio je i da se takva veza pokazala i kod nacionalne orijentacije a što će biti uskoro objavljeno u drugom znanstvenom radu koji će uskoro biti objavljen.

"Kako dolazi do razdvajanja vjernika na jako i slabo religiozne tako do izražaja dolazi i veza između religioznosti i političke orijentacije te religioznosti i nacionalne identifikacije", kazao je.

To znači da religija za dio intenzivnih vjernika postaje osnovica njihove političke i svjetonazorske mobilizacije u javnom prostoru.

"Oni iz religioznosti crpe mobilizaciju ili neki emocionalni naboj da budu aktivni na javnoj sceni i jasno iskazuju svoje svjetonazorske i političke stavove koji onda imaju religijsku podlogu", kazao je Zrinščak.

(Hina)

